

Obsah

Úvodní slovo (<i>J. Hercogová</i>)	13
Úvod do problematiky	15
I. DÍL	17
1. Současné ošetřovatelství (<i>M. Šamánková</i>)	19
1.1 Zdraví z pohledu ošetřovatelství	20
1.1.1 Definice zdraví	20
1.1.2 Modely zdraví	21
1.1.3 Determinace zdraví	21
1.2 Prevence nemoci a podpora zdraví	21
1.3 Nemoc z pohledu ošetřovatelství	21
1.3.1 Proměnné faktory ovlivňující zdraví a nemoc	22
1.3.2 Stadia chování v nemoci	22
1.4 Ošetřovatelství, jeho role, význam a moderní pojetí	23
1.4.1 Role sestry ve vztahu k nemocným a k jejich rodinám	24
1.4.2 Zdravotnické týmy	24
1.4.3 Vzdělání v oblasti poskytovatelů lékařské a ošetřovatelské péče	25
1.5. Chování a jednání zdravotnických pracovníků	27
1.5.1 Základní etické otázky pro zdravotnické pracovníky	28
1.5.2 Ošetřovatelská etika	30
1.6. Organizace ošetřovatelské péče	30
1.6.1 Ošetřovatelský proces	30
1.6.2 Dokumentace ošetřovatelské péče	32
1.6.3 Standardy ošetřovatelské péče	32
1.6.4 Kvalita ošetřovatelské péče	33
2. První kontakt zdravotníka s pacientem (<i>K. Matoušovic</i>)	34
2.1 Komunikace při prvním jednání	34
2.1.1 Předpoklady úspěšného navázání kontaktu	35
2.2 Informování pacienta	35
2.3 Kontakt s příbuznými	36
2.4 Pozorování a objektivní vyšetření	36
2.5 Závěr	38
3. Komunikace – obecné minimum (<i>R. Honzák</i>)	39
3.1 Obecné minimum komunikace	39
3.1.1 Komunikace verbální a nonverbální	39
3.1.2 Maastrichtský anamnestický a poradenský postup	41
3.2 Transakční analýza – komunikační teorie	43
3.3 Zdravotníci – skupina pomáhající profese	47

4. Potřeby v ošetrovatelství (M. Šamánková)	49
4.1 Standardy a motivace jako cesta k naplnění potřeb	49
4.1.1 Standard jako míra potřeby	49
4.1.2 Motivace pro naplnění potřeb	50
4.2 Základní dělení potřeb	50
4.2.1 Dělení potřeb podle významu pro život	52
4.2.1.1 Potřeby primární (základní)	52
4.2.1.2 Potřeby sekundární (vyšší)	52
4.2.2 Dělení potřeb vyplývající z jejich obsahu	52
4.2.2.1 Potřeby fyziologické	52
4.2.2.2 Potřeby psychické	52
4.3 Proces naplnění potřeb	53
4.3.1 Míry v naplnění potřeb	53
4.3.2 Způsoby naplnění potřeb	54
4.3.3 Faktory ovlivňující naplnění potřeb	55
4.3.4 Způsob naplňování potřeb	56
4.4 Potřeby jedince v těžké a vážné nemoci	56
4.5 Význam ošetrovatelské péče z hlediska uspokojování potřeb	57
4.6 Hodnocení soběstačnosti nemocných z pohledu vlastní schopnosti naplnění potřeb ..	59
4.7 Zásady naplňování potřeb z pohledu lékařů, sester a ostatních, kteří pečují o nemocného	60
4.8 Organizování ošetrovatelské péče z pohledu uspokojování potřeb – ošetrovatelský proces (OP)	61
5. Bolest v ošetrovatelství (M. Šamánková)	62
5.1 Základní druhy bolesti	62
5.1.1 Druhy bolesti podle původu	63
5.2 Projevy bolesti	64
5.2.1 Verbální projevy bolesti	64
5.2.2 Nonverbální projevy bolesti	66
5.3 Hodnocení intenzity bolesti	66
5.3.1 Stupnice bolesti	67
5.3.1.1 Hodnocení úlevy od bolesti	68
5.3.1.2 Působení faktorů, které mohou ovlivňovat bolest	69
5.4 Psychologické faktory provázející bolest	69
5.4.1 Osobnostní rysy a bolest	69
5.4.1.1 Osobnostní rysy a tolerance k bolesti	70
5.4.2 Některé psychologické faktory a bolest	70
5.5 Komplexní péče o nemocné s bolestí	71
5.5.1 Léčba nádorové bolesti	72
5.5.2 Vedlejší (nežádoucí) účinky analgetik	72
5.5.3 Psychoterapie bolesti	73
5.6 Ošetrovatelská péče o nemocné s bolestí	75
5.6.1 Sesterská dokumentace bolesti, hodnocení a sledování bolesti nemocných ..	75
5.7 Pracoviště léčby bolesti	76
6. Domácí péče (M. Šamánková)	78
6.1 Význam a poslání domácí péče	78

1.8 Dezinfekce	111
1.8.1 Techniky dezinfekce	112
1.8.2 Požadavky na dezinfekci při úklidu	112
1.8.3 Manipulace s použitým prádlem	113
2. Sledování vybraných životně důležitých funkcí (M. Šamánková)	114
2.1 Vědomí	114
2.1.1 Poruchy vědomí	114
2.1.2 Metody a techniky posouzení stavu vědomí	115
2.1.3 Ošetrovatelská péče o pacienta se změnami vědomí	116
2.2 Tělesná teplota	117
2.2.1 Měření tělesné teploty	117
2.2.1.1 Metody měření tělesné teploty	118
2.2.2 Hodnoty tělesné teploty	119
2.2.3 Ošetrovatelská péče při změnách tělesné teploty	120
2.2.3.1 Některá specifika v ošetrovatelské péči o pacienta se změnami tělesné teploty	121
2.3 Tlak krve	122
2.3.1 Měření TK	123
2.3.2 Hodnoty TK	124
2.3.2.1 Ošetrovatelská péče o pacienta se změnami TK	125
2.4 Puls – tep	126
2.4.1 Faktory, které ovlivňují pulsovou frekvenci	126
2.4.2 Místa na těle pro měření pulsově frekvence	126
2.4.3 Hodnocení pulsu	127
2.4.3.1 Pokyny pro měření tepové frekvence	127
2.4.4 Ošetrovatelská péče o pacienta se změnami frekvence pulsu	128
2.5 Dýchání	128
2.5.1 Měření a posuzování dýchání	128
2.5.1.1 Změny v dechové frekvenci a hloubce dechu	129
2.5.1.2 Ošetrovatelská péče o pacienta se změnami dýchání	130
3. Odběry biologického materiálu (M. Hušková)	131
3.1 Vyšetření biologického materiálu	131
3.1.1 Zásady odběru biologického materiálu	132
3.2 Odběr krve	132
3.2.1 Odběr arteriální krve	134
3.2.2 Odběr žilní krve	135
3.2.3 Odběr kapilární krve	138
3.2.4 Chyby při odběru krve, které mohou ovlivnit výsledky testů	138
3.2.4.1 Chyby při přípravě nemocného	138
3.2.4.2 Hemolýza	139
3.2.5 Biochemická vyšetření krve	139
3.2.6 Hematologická vyšetření krve	140
3.2.7 Mikrobiologické vyšetření krve	141
3.3 Odběr moče	141
3.3.1 Biochemické vyšetření moče	142
3.3.2 Mikrobiologické vyšetření moče	143

3.4 Odběr stolice	143
3.4.1 Biochemické vyšetření stolice	144
3.4.2 Mikrobiologické vyšetření stolice	144
3.4.3 Parazitologické vyšetření stolice	145
3.5 Odběr sputa	145
3.5.1 Mikrobiologické vyšetření sputa	145
3.5.2 Cytologické vyšetření sputa	145
3.6 Výtěry a stěry	145
3.7 Odběr žaludečního obsahu	146
3.8 Punkce	146
3.8.1 Odběr mozkomíšního moku	147
3.8.2 Odběr tekutiny z peritoneální dutiny	148
3.8.3 Odběr tekutiny z pleurální dutiny	148
3.9 Biopsie	149
3.9.1 Odběr vzorku kostní dřevě	149
3.9.2 Odběr vzorku ledvinné tkáně	149
3.9.3 Odběr vzorku jaterní tkáně	150
4. Léky a způsoby jejich podávání (M. Hušková)	151
4.1 Léky	151
4.1.1 Lékové formy	151
4.1.1.1 Pevné formy léků	151
4.1.1.2 Polopevné formy léků	152
4.1.1.3 Tekuté formy léků	152
4.1.2 Názvy léčiv	153
4.1.3 Označení léků	153
4.1.4 Balení, objednávání a uskladnění léků	154
4.1.5 Omamně a psychotropní látky	154
4.1.6 Účinky léků	155
4.1.7 Pokyny pro podávání léků	156
4.2 Způsoby aplikace léků	156
4.2.1 Perorální aplikace	157
4.2.1.1 Sublingvální aplikace	157
4.2.2 Aplikace léků konečником	158
4.2.3 Parenterální aplikace	158
4.2.3.1 Příprava léků z ampulek a lékovek	159
4.2.3.2 Intradermální injekce (i.d.)	159
4.2.3.3 Subkutánní injekce	160
4.2.3.4 Intramuskulární injekce	161
4.2.3.5 Intravenózní injekce	162
4.2.4 Místní aplikace léků	163
4.2.4.1 Aplikace léků kůži	163
4.2.4.2 Aplikace léků do očí	164
4.2.4.3 Aplikace léků do ucha	164
4.2.4.4 Aplikace léků do dýchacích cest	165
4.2.4.4.1 Inhalace	165
4.3 Kyslíková léčba – oxygenoterapie	167
4.3.1 Indikace kyslíkové terapie	167

4.3.2 Aplikace kyslíku	167
4.4 Léčba inzulinem	169
4.4.1 Balení inzulínu a propoččet dávek	170
4.4.2 Aplikace inzulínu	170
4.4.2.1 Místa aplikace inzulínu	171
4.5 Specifika při podávání cytostatik	171
4.5.1 Pravidla pro práci s cytostatiky	172
4.5.2 Parenterální aplikace cytostatik	173
4.5.3 Nežádoucí účinky chemoterapie	174
5. Aplikace infúzí (M. Hušková)	177
5.1 Důvody pro aplikaci	177
5.2 Infúzní roztoky	177
5.3 Parenterální výživa	178
5.4 Aplikace infúze	179
5.4.1 Žilní přístupy pro aplikaci infúzí	180
5.4.2 Kanylace periferní žíly	181
5.5 Komplikace při podávání infúzí	183
6. Aplikace transfúzních přípravků (R. Brudňáková)	184
6.1 Dárcovství krve	184
6.1.1 Předpoklady dárcovství	185
6.1.2 Frekvence odběrů, odebrané množství, tělesná hmotnost	185
6.1.3 Fyzikální vyšetření dárce	185
6.1.4 Laboratorní vyšetření dárce	186
6.1.5 Anamnéza	186
6.1.6 Dotazník	188
6.2 Transfúzní přípravky	188
6.2.1 Základní skupiny transfúzních přípravků	188
6.2.2 Výběr transfúzních přípravků ve vztahu k systému AB0 a Rh (D)	189
6.2.3 Vyšetření dárců krve a jejich složek ke snížení nebezpečí přenosu infekčních chorob	189
6.3 Skladování a manipulace s transfúzními přípravky	190
6.3.1 Erytrocytový přípravek	190
6.3.2 Trombocytový přípravek	190
6.3.3 Plazma	190
6.4 Pomůcky k odběru vzorku krve a aplikaci transfúzních přípravků	190
6.4.1 Pomůcky k odběru vzorku krve pro předtransfúzní vyšetření	190
6.4.2 Pomůcky k zajištění aplikace transfúzního přípravku	191
6.5 Předpoklady transfúze	191
6.5.1 Indikace k transfúzi	191
6.5.2 Odběr vzorku krve	191
6.5.3 Žádanka o transfúzní přípravek	191
6.6 Laboratorní předtransfúzní vyšetření	192
6.6.1 Laboratorní vyšetření před aplikací přípravků s obsahem erytrocytů	192
6.6.2 Laboratorní vyšetření před aplikací ostatních přípravků	192
6.7 Přeprava přípravku na oddělení	192
6.7.1 Rychlost přepravy přípravku v závislosti na indikaci	192

6.7.2	Způsob přepravy	193
6.7.3	Vrácení přípravku	193
6.8	Příprava k provedení transfúze	193
6.8.1	Povinnosti sestry před každou aplikací transfúzního přípravku	193
6.8.2	Poučení pacienta týkající se transfúze	194
6.8.3	Povinnosti lékaře bezprostředně před transfúzí	194
6.9	Vlastní transfúze	194
6.9.1	Zahájení transfúze	194
6.9.1.1	Kontrola krevní skupiny u lůžka	195
6.9.1.2	Hodnocení vyšetření krevní skupiny u lůžka	195
6.9.2	Průběh transfúze	196
6.9.3	Ukončení transfúze	196
6.9.3.1	Sledování pacienta po transfúzi na lůžkovém oddělení	196
6.9.3.2	Sledování pacienta po transfúzi na ambulanci	196
6.10	Dokumentace transfúze	197
6.11	Potransfúzní reakce	197
6.11.1	Nejčastější nežádoucí příznaky transfúze	197
6.11.2	Hlavní potransfúzní reakce	198
6.11.3	Opatření při podezření na potransfúzní reakci	198
6.12	Závěr	199
7.	Vybrané ošetrovatelské postupy (M. Šamánková, M. Hušková)	200
7.1	Ošetrovatelský postup při cévkování – zavádění močového katétru	200
7.1.1	Cévkování ženy	201
7.1.2	Cévkování muže	202
7.1.3	Komplikace	203
7.1.4	Ošetrovatelské péče o pacienta s permanentním močovým katétre	203
7.2	Ošetrovatelský postup při zavádění žaludeční sondy	204
7.2.1	Zavádění sondy nosem	205
7.2.2	Zavádění sondy ústy	205
7.2.3	Komplikace	205
7.2.4	Ošetrovatelská péče o pacienta se zavedenou nasogastrickou (nasoduodenální, nasojejunální) sondou	206
7.3	Ošetrovatelský postup při aplikaci klyzmatu	206
7.3.1	Účel aplikace klyzmatu	207
7.3.2	Klyzma očistné	207
7.3.3	Mikroklyzma	207
7.3.4	Klyzma výživné (kapénkové klyzma)	208
7.3.5	Pracovní postup	208
7.4	Ošetrovatelský postup v péči o stomie	208
7.4.1	Úvod	208
7.4.2	Společné požadavky na ošetřování pacienta se stomií	209
7.4.2.1	Ošetrovatelská specifika pro vybrané jednotlivé stomie	210
7.4.2.1.1	Tracheostomie	210
7.4.2.1.2	Gastrostomie	210
7.4.2.1.3	Stomie střevní	210
7.5	Ošetrovatelský postup při přikládání obvazů	212
7.5.1	Obecné zásady	212

7.5.2 Druhy obvazových materiálů	213
7.5.2.1 Klasické obvazové materiály, příklady a jejich užití	213
7.5.2.2 Moderní obvazové materiály, příklady a jejich užití	213
7.6 Ošetřovatelský postup v péči o pacienta při ošetření a převazu rány	214
7.6.1 Etapy v ošetření rány	214
7.6.2 Pomůcky k ošetření a převazování rány	215
7.6.3 Čištění rány při převazu	216
7.6.4 Krytí rány	217
7.6.5 Hojení ran z pohledu ošetřovatelství	217
7.6.6 Ošetřovatelský postup v péči o pacienta se suturou	218
7.6.7 Ošetřovatelský postup v péči o nemocného po amputaci končetiny	219
7.6.7.1 Psychická péče	219
7.6.7.2 Protetika	220
7.7 Ošetřovatelský postup v péči o pacienta s drenážemi	220
8. Péče o nemocné v období přípravy na operaci, v období pooperačním (M. Šamánková)	222
8.1 Předoperační příprava nemocných	222
8.1.1 Celková obecná předoperační příprava vzdálená	222
8.1.2 Celková speciální předoperační příprava vzdálená	224
8.1.3 Obecná bezprostřední příprava k operaci	224
8.1.4 Speciální bezprostřední příprava k operaci	225
8.2 Pooperační období	225
8.2.1 Pooperační péče o nemocné	225
8.3 Pooperační komplikace	228
8.3.1 Péče o nemocné při pooperačních komplikacích	228
8.4 Polohy nemocných	229
9. Anestezie z pohledu ošetřovatelství (M. Šamánková)	230
9.1 Úvod do oboru anesteziologie a resuscitace	230
9.1.1 Druhy anestezie	230
9.1.1.2 Anestezie místní	230
9.1.1.3 Anestezie celková	231
9.1.1.4 Příprava pacienta pro celkovou anestezii	231
9.2 Vlastní průběh celkové anestezie z pohledu ošetřovatelství	233
9.2.1 Premedikace	233
9.2.2 Vedení anestezie	233
9.2.3 Dokumentace o průběhu anestezie	234
9.2.4 Probuzení z anestezie	235
9.3 Ošetřovatelská pooperační péče v oboru anesteziologie a resuscitace	235
9.3.1 Povinnosti a úkony při příjmu pacientů na jednotlivá oddělení	238
10. Dietoterapie – léčebná výživa (M. Hušková)	240
10.1 Stravování nemocných	240
10.1.1 Objednávání a přeprava stravy	241
10.1.2 Podávání jídla	241
10.2 Základní diety	241
10.2.1 Speciální diety	244

10.2.2 Standardizované diety	244
10.3 Parenterální výživa	245
10.4 Enterální výživa	245
11. Rehabilitační ošetrovatelství (I. Zouňková, R. Ocmanová, L. Smolíková)	247
11.1 Polohování	247
11.1.1 Základní polohy	248
11.1.1.1 Poloha na zádech	248
11.1.1.2 Poloha na boku	249
11.1.1.3 Poloha na břiše	250
11.1.1.4 Poloha v sedu nebo polosedu (na lůžku)	250
11.2 Manipulace s pacientem	251
11.3 Péče o průchodnost dýchacích cest	252
11.3.1 Inhalace	253
11.3.2 Uvolňování hlenů a stimulace prohloubeného dýchání	253
11.3.3 Odsávání uvolněných hlenů	254
11.3.4 Manipulace a polohování pacienta s cílem volné a snadné ventilace	254
11.4 Péče o celkovou pacientovu kondici	254
11.5 Prevence tromboembolické choroby	254
11.6 Psychologický aspekt rehabilitačního ošetrovatelství	255
11.7 Užití fyzikálních léčebných prostředků v ošetrovatelství	255
11.7.1 Aplikace tepla a chladu	255
11.7.1.1 Praktické provedení	256
11.7.1.2 Reakce organismu	257
11.7.2 Aplikace světelné energie a její využití v ošetrovatelství	257
11.7.3 Závěr	257
12. Ošetrovatelství v péči o dlouhodobě nemocné (B. Mašková, K. Simmerová)	258
12.1 Ošetrovatelství při dlouhodobé péči z pohledu lékaře	258
12.1.1 Nejčastější onemocnění vyžadující dlouhodobou péči	259
12.1.2 Nejčastější onemocnění vedoucí k dlouhodobé hospitalizaci bez ohledu na věk	260
12.2 Ošetrovatelská péče	261
12.2.1 Hygienická péče	262
12.2.1.1 Ranní a večerní toaleta	262
12.2.1.2 Péče o dutinu ústní	263
12.2.1.3 Celková koupel	263
12.2.1.4 Mytí vlasů, péče o nehty	263
12.2.2 Výprazdňování	264
12.2.2.1 Inkontinence	264
12.2.2.2 Retence moče	266
12.2.2.3 Výprazdňování stolice	266
12.2.3 Péče o pokožku	266
12.2.4 Proleženina	267
12.2.4.1 Negativní faktory podílející se na vzniku dekubitů	267
12.2.4.2 Nejčastější místa a fáze vzniku dekubitů	268
12.2.4.3 Péče o dekubity	268
12.2.4.4 Léčba proleženin	269

12.2.5 Péče o lůžko, prádlo a prostředí	270
12.2.5.1 Lůžko	270
12.2.5.1.1 Pomocná zařízení lůžka	271
12.2.5.1.2 Stlaní lůžka	271
12.2.6 Péče o stravování a pitný režim	272
Seznam použité literatury	273